

Облік і оподаткування

УДК 657:368.5

Камінська Тетяна Григорівна

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри фінансів

Академія праці, соціальних відносин і туризму

Каминская Татьяна Григорьевна

доктор экономических наук, профессор,

профессор кафедры финансов

Академия труда, социальных отношений и туризма

Kaminska Tetiana

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of Department of Finances

Academy of Labour, Social Relations and Tourism

Шатковська Людмила Станіславівна

кандидат економічних наук, професор,

професор кафедри обліку і оподаткування

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Шатковская Людмила Станиславовна

кандидат экономических наук, профессор,

профессор кафедры учета и налогообложения

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Shatkovska Liudmyla

Candidate of Economic Sciences, Professor,

Professor of Department of Accounting and Taxation

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Ільчак Ольга Вікторівна

*кандидат економічних наук,
асистент кафедри обліку і оподаткування
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Ильчак Ольга Викторовна

*кандидат экономических наук,
ассистент кафедры учета и налогообложения
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины*

Ichak Olga

*Candidate of Economic Sciences,
Assistant Professor of Department of Accounting and Taxation
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

**ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА
СТРАХУВАННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ
ОСОБЕННОСТИ МЕТОДИКИ УЧЕТА РАСЧЕТОВ ПО
СТРАХОВАНИЮ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ
FEATURES OF METHODS OF ACCOUNTING FOR INSURANCE OF
AGRICULTURAL PRODUCTIONS**

***Анотація.** Стаття присвячена вирішенню наукової проблеми уточнення та узагальнення методики облік розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції, окресленню її особливостей, які вирізняють її серед інших. Значна увага в статті приділена вивченню та аналізу останніх публікацій за тематикою статті як наукового, так і практичного спрямування, нормативно-законодавчих актів, статистичних даних щодо страхування сільськогосподарської продукції. Встановлено, що сільське*

господарство є високоризиковою галуззю, через дію природних, економічних, фінансових, виробничих факторів, тому потребує розподілу ризиків з використанням інструментів страхування. Статистика засвідчила, що останніми роками сільськогосподарське виробництво зазнавало впливу негативних погодних умов, через що рівень виплат за договорами страхування сягав до двократних розмірів, що викликає здорожчання страхових послуг для сільськогосподарських підприємств. За таких умов необхідною є державна підтримка, яка нині запроваджена у формі компенсації частини страхового платежу, сплаченого сільськогосподарськими виробниками. Перспективним напрямом розвитку ринку страхування стало індексне страхування, яке попри певні недоліки дозволяє зробити механізм визначення страхової суми прозорим і прискорити отримання страхового відшкодування. Відповідно до поточних особливостей страхування сільськогосподарської продукції формується методика обліку розрахунків. В сільськогосподарському підприємстві на підставі договору страхування нараховуються зобов'язання перед страховою компанією, що відносяться до витрат на відповідні об'єкти обліку рослинництва або тваринництва. Державна підтримка, надана сільськогосподарському підприємству відображається як цільове фінансування з одночасним визнанням доходу. У разі настання страхового випадку понесені збитки списуються на витрати періоду з одночасним нарахуванням зобов'язань за податком на додану вартість на об'єкти, які вибули із виробництва. Страхове відшкодування, отримане від страхової компанії визнається у складі доходів. Недоліком існуючої методики обліку розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції автори визначають неможливість відображення зобов'язань страхової компанії, які виникають в момент укладення договору страхування, а також відсутність у фінансовій звітності інформації про наявність страхування виробничих

об'єктів, хоча така інформація є суттєвою для інвесторів та кредиторів для прийняття інвестиційних рішень. Розв'язання цієї проблеми може стати предметом подальших наукових досліджень.

Ключові слова: бухгалтерський облік, страхування сільськогосподарської продукції, страхові послуги, індексне страхування, державна підтримка.

Аннотація. *Статья посвящена решению научной проблемы уточнения и обобщения методики учета расчетов по страхованию сельскохозяйственной продукции, определению ее особенностей, отличающих ее среди других. Значительное внимание в статье уделено изучению и анализу последних публикаций по тематике статьи как научного, так и практического направления, нормативно-законодательных актов, статистических данных по страхованию сельскохозяйственной продукции. Установлено, что сельское хозяйство является высокорисковой отраслью в следствии действия природных, экономических, финансовых, производственных факторов, поэтому требует распределения рисков с использованием инструментов страхования. Статистика показала, что в последние годы сельскохозяйственное производство испытывало влияние негативных погодных условий, из-за чего уровень выплат по договорам страхования достигал двухкратных размеров, что вызывает удорожание страховых услуг для сельскохозяйственных предприятий. При таких условиях необходима государственная поддержка, которая в настоящее время введена в форме компенсации части страхового платежа, уплаченного сельскохозяйственными производителями. Перспективным направлением развития рынка страхования стало индексное страхование, которое, несмотря на определенные недостатки, позволяет сделать механизм*

определения страховой суммы прозрачным и ускорить получение страхового возмещения. Согласно текущим особенностям страхования сельскохозяйственной продукции формируется методика учета расчетов. В сельскохозяйственном предприятии на основании договора страхования начисляются обязательства перед страховой компанией, относящиеся к расходам соответствующих объектов учета растениеводства или животноводства. Государственная поддержка, предоставленная сельскохозяйственному предприятию, отражается как целевое финансирование с одновременным признанием дохода. В случае наступления страхового случая понесенный ущерб списывается на расходы периода с одновременным начислением обязательств по налогу на добавленную стоимость на объекты, выбывшие из производства. Страховое возмещение, полученное от страховой компании, признается в составе доходов. Недостатком существующей методики учета расчетов по страхованию сельскохозяйственной продукции авторы определяют невозможность отражения обязательств страховой компании, возникающих в момент заключения договора страхования, а также отсутствие в финансовой отчетности информации о наличии страхования производственных объектов, хотя такая информация существенна для инвесторов и кредиторов для принятия инвестиционных решений. Решение этой проблемы может стать предметом дальнейших научных исследований.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, страхование сельскохозяйственной продукции, страховые услуги, индексное страхование, государственная поддержка.

Summary. *The article is devoted to solving the scientific problem of clarifying and generalizing the methodology for accounting for payments for insurance of*

agricultural products, determining its features that distinguish it from others. Considerable attention in the article is paid to the study and analysis of recent publications on the subject of the article, both scientific and practical, normative and legislative acts and statistic data on insurance of agricultural products. It has been established that agriculture is a high-risk industry due to the action of natural, economic, financial, production factors; therefore, it requires the distribution of risks using insurance tools. Statistic analysis showed that in recent years, agricultural production has been affected by negative weather conditions, due to which the level of payments under insurance contracts has doubled, which causes an increasing in the cost of insurance services for agricultural enterprises. Under such conditions, state support is needed, which is currently introduced in the form of compensation for part of the insurance premium paid by agricultural producers. A promising direction for the development of the insurance market has become index insurance, which, despite certain shortcomings, makes it possible to clarify the mechanism for determining the insurance compensation and reduce the term for the receiving of insurance compensation. According to the current features of insurance for agricultural products, a methodology for accounting for payments is being formed. In an agricultural enterprise, based on an insurance contract, liabilities to the insurance company are accrued and the costs to related crop or livestock accounting objects are allocated. Government support provided to an agricultural enterprise is treated as earmarked financing with simultaneous recognition of income. Upon occurrence of the insured event, the incurred damage is allocated to the expenses of the period with the simultaneous accrual of obligations for value added tax on objects that have been retired from production. Insurance compensation received from the insurance company is recognized as income. As the disadvantage of the existing method of accounting for payments for the insurance of agricultural products, the authors determine the impossibility of reflecting the

obligations of the insurance company arising at the time of the conclusion of the insurance contract, as well as the lack of information in the financial statements on the existence of insurance for production facilities, although such information has materiality for investors and creditors for making investment decisions. This problem may be the subject of further research.

Key words: *accounting, agricultural products insurance, insurance services, index insurance, governmental support.*

Постановка проблеми. Сучасне страхування охоплює всі сфери суспільної діяльності – виробничої, транспортної, соціальної та ін. Особливо важливим у сфері виробництва є сільськогосподарське страхування, яке покликане забезпечувати страховий захист майна аграрних товаровиробників, оскільки сільське господарство здійснюється в зоні високих ризиків, що пов'язане, перш за все, з погодними умовами та іншими біологічними чинниками. У 2020 році близько 2,6% посівів озимих культур в Україні було втрачено через посуху. У південних регіонах України показник втрат склав до третини площ озимини [4]. Усього в Україні у 2020 р. постраждали 385,6 тис. га посівних площ. Найбільше втрат зазнала Одеська область – 310,7 тис. га, Миколаївська область – 22,76 тис. га, а також Запорізька область – 6,75 тис. га. Через недоотримання врожаю сільськогосподарські підприємства недоотримали доходи від реалізації загалом на 118 млрд. грн. у т. ч. озимого ріпаку – 2,14 млрд. грн., озимої пшениці – 0,99 млрд. грн та озимого ячменю – 0,63 млрд. грн. [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням цієї проблеми страхування займалися вчені за різними напрямками: економічним, фінансовим, управлінським, обліковим, маркетинговим та ін. Зокрема, найбільш фундаментальними розробками є роботи таких вітчизняних і зарубіжних

вчених як Ф.Ф. Бутинець, Т. Говорушко, Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, В.М. Жук, О. Зубець, С.В. Ключ, І.В. Ковальчук, Т.Г. Маренич, В. Мюллер, С.С. Осадець, С.Ф. Голов, М.Ф. Огійчук, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко Д. Фарні та ін. Проте питання обліку розрахунків за страхуванням розглядаються обмежено, недостатньо систематизовано і послідовно. Автори звертають увагу, головним чином, на синтетичний облік та на баланс [2; 5; 6; 15]. В наукових працях, підручниках і навчальних посібниках упускається питання документування розрахунків, яке є юридичною основою обліку та важливим елементом організації менеджменту розрахунків зі страховими суб'єктами.

Формулювання цілей статті. Метою статті є уточнення методики обліку розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції на сільськогосподарських підприємствах у зв'язку зі змінами, які відбулися у законодавстві протягом попереднього року. Потребує конкретизації організація аналітичного обліку цих розрахунків, уточнення платежів за страхові послуги страховика і страхувальника.

Виклад основного матеріалу. Страхування сільськогосподарської продукції є особливим видом майнового страхування і пов'язане, у першу чергу, із погодними, а також із природними екологічними ризиками. Традиційно виділяють такі його складові, як страхування рослин, страхування тварин, страхування спеціальних сільськогосподарських будівель і техніки [5; 6]. Страхування сільськогосподарської продукції проводиться з метою гарантування економічної та продовольчої безпеки держави, створення сприятливих умов для розвитку аграрної економіки та захисту інтересів сільськогосподарських товаровиробників.

За даними Національного банку України у 2021 році було укладено 16148 договорів страхування сільськогосподарської продукції, із яких 15911 із

фізичними особами та 237 – із юридичними [7]. Основні показники ринку страхування сільськогосподарської продукції наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунки за страхуванням сільськогосподарської продукції

№ з/п	Види розрахунків	9 місяців 2019 р.	2019 р.	9 місяців 2020 р.	2020 р.	9 місяців 2021 р.	Дані 2021р. до 2019р.
1	Страхові платежі, тис. грн.	212145	226285	143157	174996	176882	-17%
2	Страхові відшкодування – всього, тис. грн.	77035	107611	260411	351819	108492	+41%
3	Рівень виплат відносно страхових премій, %.	36%	48%	182%	201%	61%	+25%

Джерело: побудовано авторами за даними [1]

Аналізуючи динаміку основних показників ринку страхування сільськогосподарської продукції можна встановити, що за останні два роки суми страхових премій мають тенденцію до зниження, на противагу, суми страхових виплат зросли. Особливо відзначився 2020 р., коли суми страхових виплат удвічі перевищили страхові премії, причиною чого стала масштабна посуха, про яку ми згадували вище.

Зміни клімату та природні ризики, які впливають на роботу сільськогосподарських підприємств, спонукають їх до розподілу негативних наслідків ризиків, зокрема, за допомогою інструментів страхування, для забезпечення фінансової безпеки підприємства. Враховуючи, що страхові компанії є комерційними структурами, така ситуація змушує їх підвищувати ставки за страхуванням сільськогосподарської продукції. Однак для сільськогосподарських товаровиробників, найчастіше, такі ставки є непідйомними. Зниження попиту на страхування сільськогосподарської продукції і висока ціна страхового покриття не сприяють розвитку страхування

сільськогосподарської продукції загалом. Більшість розвинених країн світу вирішує цю проблему введенням державного регулювання та наданням державної підтримки зі страхування сільськогосподарської продукції.

У 2005 – 2007 рр., а також у 2012 р. в Україні були спроби запровадити державну підтримку страхування сільськогосподарської продукції у вигляді компенсації частини страхового платежу сільськогосподарським підприємствам. Але вони закінчилися невдачею через недостатню кваліфікованість страхових компаній та відсутність досвіду налагодження таких механізмів.

Нині зроблена нова спроба запуску державної підтримки із прийняттям Закону України від 01.07.21 р. №1601-IX [10], яким активізуються механізми компенсації страхових платежів зі страхування сільськогосподарської продукції. Страховим компаніям і сільськогосподарським підприємствам надається можливість посилити страховий захист за рахунок здешевлення для підприємств вартості страхування від погодних ризиків.

Відповідно до Закону [10] Урядом прийнято Постанову «Про затвердження граничного розміру, структури та порядку застосування страхових тарифів для страхування посівів озимої пшениці з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі» від 9.12.21 р. [11]. Згідно із нею сума державної підтримки страхування від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі посівів озимої пшениці у 2022 році складе до 7230 грн.

У подальшому розмір державної підтримки на один гектар згідно порядку застосування страхових тарифів для страхування посівів озимої пшениці із державною підтримкою складе до 7680 грн. у 2023 р., 8120 грн. – у 2024 р. [9]

Встановлена Законом компенсація від держави до 60% суми страхових платежів, сплачених сільськогосподарським підприємством значно здешевлює страхування та знижує навантаження на сільськогосподарські підприємства.

Загалом у світі науковці [8; 15] виділяють три моделі страхування сільськогосподарської продукції залежно від участі держави:

1) американська, яка передбачає значну фінансову підтримку держави (США, Канада, Ізраїль). Основним елементом державної політики для підтримки страхування є компенсація частини страхового платежу, що дозволяє зменшити вартість страхових послуг для сільськогосподарських підприємств та створити умови для масового сільськогосподарського страхування;

2) європейська, у якій участь держави обмежується регуляторними та наглядовими функціями (Австрія, Великобританія, Німеччина). Сільськогосподарські підприємства сплачують повну ціну страхових послуг, тому поширення набуває страхування від окремих видів ризику, тому що мультиризикове страхування має високу вартість;

3) змішана, яка полягає у широкій співпраці страховиків, страхувальників та держави (Італія, Франція, Польща).

Виходячи із норм Закону [13], Україна тяжіє до змішаної моделі.

Важливим здобутком Закону [10; 13] вважаємо те, що він закладає фундамент для широкого впровадження індексного страхування, яке користується великою популярністю у розвинених країнах завдяки швидкості адміністрування, прозорості механізму розрахунку страхового відшкодування та нижчій вартості. Поруч із цим індексне страхування має свої недоліки, адже страхові виплати проводяться, виходячи із середніх показників обраного індексу за регіоном, але у окремому господарстві збитки від страхової події можуть бути більшими. Або певне господарство могло не постраждати від дії

негативного чинника, але компенсацію все одно отримає. Ще однією важливою проблемою індексного страхування є створення надійної бази для розрахунку індексів. Якщо визначення погодних індексів може бути оперативним, тому отримання страхової виплати відбувається швидше. Але щодо індексу врожайності необхідно дочекатися офіційної публікації інформації про урожайність культур за регіонами для визначення відхилення та встановлення розміру страхової виплати.

Для ефективного менеджменту страхування на сільськогосподарських підприємствах важливо організувати облікове забезпечення розрахунків за сільськогосподарським страхуванням, контроль за станом цих розрахунків.

Як справедливо відзначає Т.А. Говорушко [5], в підготовці фахівців високого рівня всебічне вивчення цієї проблеми з погляду вдосконалення страхової справи, має велике значення. У своїх працях [5] саме цей автор найбільш повно висвітлює питання документування операцій з розрахунків сільськогосподарського страхування. Але для управління та контролю потрібна і узагальнена інформація в бухгалтерському обліку і фінансовій, статистичній звітності. Тому важливо забезпечити цілісну систему формування такої інформації в первинних документах, у відповідних реєстрах синтетичного та аналітичного обліку і формах звітності.

Згідно законодавства України страхування сільськогосподарської продукції є добровільним [13; 14] та регулюється договором страхування між сільськогосподарським підприємством та страховою компанією. Договором встановлюється порядок визначення страхових платежів та отримання страхового відшкодування. Отже, розрахунки за сільськогосподарським страхуванням включають страхові платежі і страхове відшкодування. Саме вони є основними об'єктами обліку в процесі страхування.

Для синтетичного обліку розрахунків за страхуванням виділено рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням», субрахунок 655 «За страхуванням майна». На нашу думку, цей субрахунок доцільно доповнити аналітичними рахунками 6551 «Розрахунки за страхуванням сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень», 6552 «Розрахунки за страхуванням сільськогосподарських тварин», 6553 «Розрахунки за страхуванням сільськогосподарських будівель і техніки».

Укладення договору страхування вимагає надання страховій компанії пакету документів, перелік яких визначається кожною компанією самостійно. У разі страхування посівів та багаторічних насаджень зазвичай вимагається заявка від страхувальника, складається акт огляду посівів або багаторічних насаджень, надаються довідка про витрати на посів або вартість багаторічних насаджень, технологічні карти, карти-схеми полів, інформація про урожайність за останні п'ять років. При страхуванні тварин надається заявка на страхування, ветеринарна довідка про благополуччя щодо інфекційних хвороб, бухгалтерська звітність про вартість тварин. Страховик також може вимагати, у разі потреби, інші документи.

У договорі страхування визначається страхова сума, яка при страхуванні посівів може встановлюватися у межах 1) суми витрат підприємства на вирощування культур, багаторічних насаджень; 2) балансової вартості посівів, багаторічних насаджень. У разі страхуванні врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень страхова сума визначається в межах планової вартості майбутнього врожаю. У разі страхування тварин страхова сума встановлюється у межах балансової вартості тварин або планового доходу від їх реалізації. Страховий платіж визначається як добуток страхової суми та страхового тарифу при відповідному виді страхування. Кабінет Міністрів України встановлює граничні розміри страхових тарифів для

страхування сільськогосподарської продукції із державною підтримкою. Розрахунки сільськогосподарського підприємства зі сплати страхового платежу відображаються як нарахування зобов'язань перед страховою компанією на основі договору страхування та перерахування коштів на основі виписки банку.

У разі загибелі посівів або багаторічних насаджень розмір збитку встановлюється виходячи із частки загиблих посівів, які непридатні для подальшого отримання урожаю. У разі пересівання або підсіву, за попереднім погодженням із страховиком, витрати включаються до розрахунку збитку. У разі загибелі або пошкодження врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень внаслідок страхового випадку визначається розмір загального збитку після оприбуткування врожаю, виходячи із вартості неотриманого або недоотриманого врожаю. Прямий збиток відшкодовується страховиком у відсотках до розміру загального збитку, який зафіксований у відповідних документах (актах) обстеження після настання кожного страхового випадку.

Страхове відшкодування здійснюється у разі настання страхового випадку, зумовленого наслідком прямої дії страхових ризиків, до яких належать град, пожежа, вимерзання, ураган, буря, злива, зсув, повінь, посуха, селі, землетрус, повне раптове знищення посівів карантинними шкідниками, крадіжки, відхилення параметру індексу, визначеного у договорі страхування. Для підтвердження страхового випадку проводяться експертизи спеціалізованими установами (гідрометеорологічна служба, станції захисту рослин, служба державного пожежного нагляду і т.д.). Експертну оцінку оформляють відповідними документами: довідками, висновками, актами. Принциповим є питання: хто має платити за такі послуги – страхові компанії

чи товаровиробники? Відповідно в обліку слід відображати такі витрати, а також розрахунки за послуги сторонніх організацій суб'єктами страхування.

Облікове відображення страхового відшкодування полягає у визнанні доходу і нарахуванні зобов'язань страхової компанії перед сільськогосподарським підприємством.

В аналітичному обліку мають передбачатись конкретні об'єкти згідно договорів, де зазначені сільськогосподарські культури, види тварин, майно. Основним документом, в якому визначається порядок розрахунків з добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств, орендарів, фермерських господарств, є договір відповідної форми.

М.Ф. Огійчук, Л.О. Сколотін [2, с. 278] пропонують вести аналітичний облік за окремими договорами, не розкриваючи методики аналітичного обліку.

Аналітичний облік розрахунків по страхуванню повинен забезпечити детальну інформацію стану розрахунків за такими основними показниками:

- найменування об'єкта (назва сільськогосподарських культур, тварин, майна);
- залишки на початок і кінець місяця (кредиторська чи дебіторська заборгованість);
- обороти по дебету і кредиту рахунка;
- зміст операцій (нарахування і перерахування платежів);
- дата здійснення операцій;
- підстава (назва документа), де зафіксована операція.

Для отримання страхового відшкодування сільськогосподарські товаровиробники подають страховику (страховим компаніям) такі документи:

- 1) заяву про виплату страхового відшкодування у зв'язку з настанням страхового випадку;
- 2) договір страхування;

3) акт огляду стану посівів сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, складений страховиком за участю страхувальника;

4) документ, який підтверджує настання страхового випадку (довідка гідрометеорологічної служби, органів державного пожежного нагляду, станції захисту рослин, карантинної служби тощо);

5) копії статистичних звітів, первинних бухгалтерських документів стосовно проведення посіву, пересіву культур та їх збирання, дані бухгалтерського обліку про оприбуткування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень та інші документи.

На підставі отриманих документів страховик складає акт [1 с. 148].

Зарахування цих коштів відображають на основі виписок банку і платіжних документів по Дт 311 Кт 6551. Одночасно з обліком розрахунків із сільськогосподарського страхування потрібно відобразити витрати і доходи по цих операціях.

Витрати по страхових платежах зі страхування сільськогосподарських культур відносять на рахунок 231 (Дт 231 Кт 6551) та включають в собівартість продукції за статтею «Страхові платежі» конкретної культури (за об'єктами аналітичного обліку).

Нарахування страхового відшкодування за пошкоджені і загиблі посіви відображають по кредиту рахунку 746 (Дт 6551 Кт 746) та списують на фінансові результати (Дт 746 Кт 794).

За такою ж схемою ведуть облік витрат і доходів за сільськогосподарським страхуванням тварин і майна. Узагальнення синтетичного обліку розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції наведено у табл. 2.

Синтетичний облік розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.	Нараховано страховий платіж згідно договору страхування	231	6551
2.	Перераховано страховий платіж за договором страхування сільськогосподарської продукції страховику	6551	311
3.	У разі отримання державної підтримки: нараховано суму бюджетного відшкодування частини страхового платежу	6551	48
4.	Отримано бюджетне відшкодування на поточний рахунок	311	655
5.	Визнання доходу в сумі отриманої бюджетної компенсації	48	718
6.	Списання витрат на вирошування врожаю, знищеного внаслідок стихійного лиха (без ПДВ)	97	231
7.	Нараховано компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ на вартість об'єкта страхування, який вибув із виробництва (сума x 20 %)	949	641
8.	Нарахування страхового відшкодування на основі страхового акту	6551	746
9.	Отримано страхове відшкодування	311	377

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [2; 5; 6]

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи викладене вище, можемо констатувати, що облік розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції на сільськогосподарських підприємствах полягає у нарахуванні зобов'язань та проведенні виплат за страховими платежами та страховим відшкодуванням. На наш погляд, такий підхід має певні недоліки. За договором страхування у страхової компанії перед сільськогосподарським підприємством виникають зобов'язання, які мають визначену грошову оцінку у вигляді страхової суми. Однак ці зобов'язання не знаходять ніякого відображення у бухгалтерському обліку. У фінансовій звітності не відображається наявність у підприємства застрахованих об'єктів та страхові суми. Разом із тим, інформація про страхування є суттєвою для інвесторів і кредиторів для прийняття

інвестиційних рішень. Тому, вважаємо необхідним пошук нових підходів до відображення розрахунків за страхуванням сільськогосподарської продукції.

Література

1. Агрострахування. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/21/9/76> (дата звернення 24.01.2022)
2. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко, та ін. За ред. проф. М.Ф.Огійчука. К.: Вища освіта, 2003. 800 с.
3. Валовий недозбір 2020. URL: <https://landlord.ua/rejtingi/valovyi-nedozbir-2020/> (дата звернення: 26.01.2022)
4. Втрати від засухи посівних площ озимих культур на основі оцінки супутникових даних. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/05/26/660970/> (дата звернення: 26.01.2022)
5. Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-ге видання перер. і доп. навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 344 с.
6. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: за ред. В.Я Амбросова. К.: ВД «Професіонал», 2005. 896 с.
7. Національний банк України. Дані наглядової статистики. Показники діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#6> (дата звернення: 26.01.2022)
8. Писаренко Н. В. Міжнародний досвід здійснення державної політики страхування сільськогосподарських культур. *Економіка та підприємництво*. К.: КНЕУ, 2018. № 40. С. 279–294.

9. Правительство Украины определило размеры господдержки страхования площадей посевов озимой пшеницы. URL: <https://forinsurer.com/news/21/12/10/40675> (дата звернення: 26.01.2022)
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 01.07.2021 № 1601-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-20#Text> (дата звернення: 28.01.2022)
11. Про затвердження граничного розміру, структури та порядку застосування страхових тарифів для страхування посівів озимої пшениці з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1285-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2022)
12. Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2021-%D0%BF#n9> (дата звернення: 29.01.2022)
13. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (дата звернення: 26.01.2022)
14. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.01.2022)
15. Шишпанова Н. О., Совщак С. С., Мельник Ю. В. Зарубіжний досвід аграрного страхування та можливості його адаптації у вітчизняну

страхову практику. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 872-876.

References

1. Agrostrahuvannia [Agricultural insurance]. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/21/9/76> (date of access 24.01.2022)
2. Bukhghaltersjkyj oblik na siljsjkoghospodarsjkykh pidprijemstvakh: pidruchnyk [Accounting in agricultural enterprises: textbook] / M.F. Ogiychuk, V.Ya. Plaksienko, L.G. Panchenko and other. Edited by prof. M.F. Ogiychuk. Kyiv: High education, 2003. 800 p.
3. Valovyj nedozbir 2020. [Gross shortfall 2020] <https://landlord.ua/rejtingi/valovyi-nedozbir-2020/> (date of access 26.01.2022)
4. Vtraty vid zasukhy posivnykh ploshh ozymykh kuljtur na osnovi ocinky suputnykovykh danykh. [Drought losses of sown areas of winter crops based on the assessment of satellite data]. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/05/26/660970/> (date of access 26.01.2022)
5. Govorushko T. A. Strakhovi poslughy. 2-ghe vydannja pereroblene i dopovnene, navchaljnyj posibnyk [Insurance services. 2nd edition revised and supplemented, textbook] Kyiv.: Center for Educational Literature, 2008. 344 p.
6. Marenych T.G. Bukhghaltersjkyj oblik v aghroformuvannjakh: za redakcijeju V.Ja Ambrosova. [Accounting in agricultural formations: edited by V. Ambrosov]. Kyiv: Publishing House "Professional", 2005. 896 c.
7. Nacionaljnyj bank Ukrainy. Dani naghljadovoji statystyky. Pokaznyky dijaljnosti uchasnykiv rynku nebankivsjsjkykh finansovykh poslugh [National Bank of Ukraine. Observational statistics. Performance indicators of non-banking financial services market participants]. URL:

- <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#6> (date of access 26.01.2022)
8. Pysarenko N. V. Mizhnarodnyj dosvid zdijsnennja derzhavnoji polityky strakhuvannja siljsjkoghospodarsjkykh kuljtur. [International experience in implementing the state policy of crop insurance]. *Economics and entrepreneurship*. Kyiv: Kyiv National University of Economics, 2018. N 40. P. 279–294.
 9. Pravitelstvo Ukrainy opredelilo razmery gospodderzhki strakhovaniya ploshchadey posevov ozimoy pshenitsy [The Government of Ukraine has determined the amount of state support for insurance of areas under winter wheat crops]. URL: <https://forinsurer.com/news/21/12/10/40675> (date of access 26.01.2022)
 10. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakoniv Ukrainy shhodo udoskonalennja pravovogho reghuljuvannja strakhuvannja siljsjkoghospodarsjkoji produkciji z derzhavnoju pidtrymkoju Zakon Ukrainy vid 01.07.2021 # 1601-IX [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Concerning the Improvement of Legal Regulation of Insurance of Agricultural Products with State Support: Law of Ukraine of July 1, 2021 № 1601-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-20#Text> (date of access 28.01.2022)
 11. Pro zatverdzhennja ghranychnogho rozmiru, struktury ta porjadku zastosuvannja strakhovykh taryfiv dlja strakhuvannja posiviv ozymozi pshenyci z derzhavnoju pidtrymkoju vid siljsjkoghospodarsjkykh ryzykiv na period perezymivli: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.12.2021 # 1285 [On approval of the maximum size, structure and procedure for applying insurance tariffs for insurance of winter wheat crops with state support from agricultural risks for the winter period: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 09.12.2021 N 1285]. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1285-2021-%D0%BF#Text> (date of access 30.01.2022)
12. Pro zatverdzhennja Porjadku nadannja derzhavnoji pidtrymky strakhuvannja siljskoghospodarskoji produkciji: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.12.2021 # 1342. [On approval of the Procedure for providing state support for insurance of agricultural products: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 09.12.2021 № 1342] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2021-%D0%BF#n9> (date of access 29.01.2022)
 13. Pro osoblyvosti strakhuvannja siljskoghospodarskoji produkciji z derzhavnoju pidtrymkoju [On the peculiarities of insurance of agricultural products with state support: Law of Ukraine of 09.02.2012 № 4391-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (date of access 26.01.2022)
 14. Pro strakhuvannja: Zakon Ukrainy vid 07.03.1996 # 85/96-VR [On Insurance: Law of Ukraine of March 7, 1996 № 85/96-VR]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (date of access 27.01.2022)
 15. Shyshpanova N. O., Sovshhak S. S., Meljnyk Ju. V. Zarubizhnyj dosvid aghrarnogho strakhuvannja ta mozhlivosti jogho adaptaciji u vitchyznjanu strakhovu praktyku. [Foreign experience of agrarian insurance and possibilities of its adaptation to domestic insurance practice]. *Global and national problems of economic*. 2018. Issue 22. P. 872-876.